

МВС УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності

**ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ
ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ**

Інформаційно-науковий довідник

Харків 2017

УДК [343.4:343.122] (477)
ББК 67.9(4УКР) 308.13
Б91

АВТОРИ

Бугайчук Костянтин Леонідович, к.ю.н., доцент, завідувач науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності Харківського національного університету внутрішніх справ.

Затверджено на засіданні науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності протокол від 21.04.2017 № 4

Бугайчук К.Л. Порядок встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: інформаційно-науковий довідник. Харків: ХНУВС. 2017. 66 с.

У навчально-методичних матеріалах досліджено поняття торгівлі людьми, її ознак, основних елементів та відмінності від суміжних протиправних діянь. Особливу увагу приділено висвітленню порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, повноваженням місцевих органів виконавчої влади, Національної поліції, органів Міністерства праці та соціальної політики щодо надання допомоги особам, що постраждали від торгівлі людьми.

Для посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, працівників Національної поліції, викладачів, ад'юнктів, аспірантів, курсантів та студентів вищих навчальних закладів юридичного спрямування, а також усіх, хто цікавиться питаннями протидії торгівлі людьми, забезпеченням прав і свобод громадян та наданням їм правової та соціальної допомоги.

УДК [343.4:343.122] (477)
ББК 67.9(4УКР) 308.13
Б91

ЗМІСТ

I. Закон України «Про протидію торгівлі людьми».....	4
II. Кримінальна відповідальність за злочини пов'язані із торгівлею людьми	13
III. Елементи торгівлі людьми. відмінність від інших негативних явищ.....	19
IV. Протидія торгівлі людьми в Україні (статистика міжнародної організації з міграції станом на 31.12.2016 року.....	22
V. Права та обов'язки органів державної влади та громадян у сфері протидії торгівлі людьми.....	34
VI. Порядок встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.....	40
VII. Порядок взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми та щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.....	44
Додатки	49

І. ЗАКОН УКРАЇНИ
Про протидію торгівлі людьми¹
від 20.09.2011 № 3739-VI
(витяги)

Цей Закон визначає організаційно-правові засади протидії торгівлі людьми, гарантуючи гендерну рівність, основні напрями державної політики та засади міжнародного співробітництва у цій сфері, повноваження органів виконавчої влади, порядок встановлення статусу осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та порядок надання допомоги таким особам.

Розділ І
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

Для цілей цього Закону терміни вживаються у такому значенні:

боротьба з торгівлею людьми – система заходів, що здійснюються в рамках протидії торгівлі людьми, спрямованих на виявлення злочину торгівлі людьми, у тому числі незакінченого, осіб, які від цього постраждали, встановлення фізичних/юридичних осіб - торгівців людьми та притягнення їх до відповідальності;

дитина – будь-яка фізична особа віком до вісімнадцяти років;

заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми – центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг), центри соціально-психологічної реабілітації дітей та притулки для дітей;

захист осіб, які постраждали від торгівлі людьми – система заходів з відновлення прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми;

особа, яка постраждала від торгівлі людьми – будь-яка фізична особа, яка стала об'єктом торгівлі людьми і визнана такою відповідно до положень цього Закону;

попередження торгівлі людьми – система заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і умов, що призводять до торгівлі людьми;

протидія торгівлі людьми – система заходів, спрямованих на подолання торгівлі людьми шляхом її попередження і боротьби з нею та надання допомоги і захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми;

процедура встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми – комплекс заходів, під час яких уповноважена особа на підставі отриманої інформації та її аналізу порівнює елементи вчиненого щодо особи діяння з визначенням торгівлі людьми, оцінює ймовірність вчинення

¹ Станом на 15.04.2017

щодо особи такого діяння та робить висновок, що така особа є особою, яка постраждала від торгівлі людьми;

реабілітація особи, яка постраждала від торгівлі людьми – комплекс медичних, психологічних, соціальних, юридичних та інших заходів, спрямованих на відновлення фізичного і психологічного стану та соціальних функцій особи, яка постраждала від торгівлі людьми;

торгівля людьми – здійснення незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, з використанням обману, шахрайства, шантажу, уразливого стану людини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи, що відповідно до Кримінального кодексу України визнаються злочином.

Стаття 5. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми

1. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, є:

- Президент України;
- Кабінет Міністрів України;
- центральні органи виконавчої влади;
- місцеві органи виконавчої влади;
- закордонні дипломатичні установи України;
- заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

2. У здійсненні заходів, спрямованих на попередження протидії торгівлі людьми, беруть участь органи місцевого самоврядування, а також, за згодою, підприємства, установи, організації незалежно від форми власності, громадські організації та окремі громадяни.

Розділ III

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Стаття 9. Попередження торгівлі людьми

1. Попередження торгівлі людьми здійснюється за такими напрямками:

- вивчення ситуації;
- підвищення рівня обізнаності;
- зниження рівня вразливості населення;
- подолання попиту шляхом реалізації організаційних, дослідницьких, інформаційних, освітніх, правових, соціально-економічних та інших заходів.

Стаття 10. Завдання у сфері попередження торгівлі людьми

1. До завдань у сфері попередження торгівлі людьми належать:

- дослідження стану, причин і передумов поширення явища торгівлі людьми;
- підвищення рівня обізнаності населення про причини та наслідки торгівлі людьми шляхом проведення інформаційних кампаній протидії торгівлі людьми серед населення, у тому числі серед дітей;
- забезпечення регулювання процесів зовнішньої та внутрішньої трудової міграції тощо.

Розділ IV

БОРОТЬБА З ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ

Стаття 11. Боротьба з торгівлею людьми

1. Боротьба з торгівлею людьми є невід'ємною складовою частиною діяльності органів Національної поліції по боротьбі із злочинністю, які, зокрема, здійснюють заходи щодо виявлення злочинів торгівлі людьми, осіб, які постраждали від торгівлі людьми, встановлення осіб - торгівців людьми та притягнення їх до відповідальності шляхом реалізації організаційних, оперативно-розшукових, адміністративно-правових.

Стаття 12. Завдання у сфері боротьби з торгівлею людьми

1. До завдань у сфері боротьби з торгівлею людьми належать:
- виявлення причин та передумов, що сприяють торгівлі людьми, та вжиття заходів щодо їх усунення;
 - забезпечення безпеки осіб, які визнані потерпілими від торгівлі людьми, свідків та інших осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві у справах щодо торгівлі людьми;
 - виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми;
 - притягнення до відповідальності, у тому числі кримінальної, осіб, причетних до торгівлі людьми;
 - забезпечення відновлення прав постраждалих від торгівлі людьми;
 - інформування суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, та громадськості щодо результатів діяльності у сфері боротьби з торгівлею людьми.

Розділ V

НАДАННЯ ДОПОМОГИ ТА ЗАХИСТУ ОСОБАМ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Стаття 14. Права особи, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

Особа, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, має право звернутися до місцевої державної адміністрації із заявою про встановлення

статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, та до органів Національної поліції щодо захисту прав і свобод.

Особа, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має право до прийняття рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, на забезпечення особистої безпеки, поваги, а також на безоплатне одержання:

- інформації щодо своїх прав та можливостей, викладеної мовою, якою володіє така особа;
- медичної, психологічної, правової та іншої допомоги незалежно від місця проживання;
- тимчасового розміщення у закладах допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Іноземець або особа без громадянства, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, крім передбачених частиною другою цієї статті прав, до прийняття рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має також право на:

- безоплатне отримання послуг перекладача;
- тимчасове перебування в Україні в порядку, встановленому законодавством.

Іноземець або особа без громадянства, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, отримує довідку, яка підтверджує факт звернення за встановленням такого статусу і відкриття відповідної процедури та є підставою для реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб.

Забороняється утримування особи, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, в установах тимчасового тримання, крім обумовлених законом випадків, та видворення її за межі України до встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

Стаття 15. Процедура встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

Обов'язковою складовою процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, є проведення місцевою державною адміністрацією співбесіди з особою, щодо якої розглядається питання про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, із заповненням опитувальника щодо встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

У разі неможливості проведення співбесіди з особою через її хронічне психічне захворювання, тимчасовий розлад психічної діяльності, недоумство або інший хворобливий психічний стан чи малолітство процедура встановлення статусу такої особи проводиться на підставі інших даних.

Загальний строк проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, не може перевищувати місячний строк з дня проведення співбесіди з особою у місцевій державній адміністрації.

У разі прийняття рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, їй видається довідка.

У разі відмови у встановленні статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, заявник має право оскаржити таке рішення у судовому порядку.

Статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, встановлюється на строк до двох років. Строк дії статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, може бути продовжено за обґрунтованим поданням місцевої державної адміністрації не більш як на один рік.

Стаття 16. Права особи, яка постраждала від торгівлі людьми

Особа, якій встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має право на забезпечення особистої безпеки, поваги, а також на безоплатне одержання:

- інформації щодо своїх прав та можливостей, викладеної мовою, якою володіє така особа;
- медичної, психологічної, соціальної, правової та іншої необхідної допомоги;
- тимчасового розміщення, за бажанням постраждалої особи та у разі відсутності житла, в закладах допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на строк до трьох місяців, який у разі необхідності може бути продовжено за рішенням місцевої державної адміністрації, зокрема у зв'язку з участю особи в якості постраждалого або свідка у кримінальному процесі;
- відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли, у порядку, встановленому Цивільним кодексом України;
- одноразової матеріальної допомоги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку.

Іноземець та особа без громадянства, якій встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, крім передбачених частиною першою цієї статті прав, має також право на:

- безоплатне отримання послуг перекладача;
- тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців, який може бути продовжено у разі необхідності, зокрема у зв'язку з їхньою участю в якості постраждалих або свідків у кримінальному процесі;
- постійне проживання на території України в порядку, встановленому законодавством.

Надання допомоги особі, яка постраждала від торгівлі людьми, не залежить від:

- звернення такої особи до правоохоронних органів та її участі у кримінальному процесі;
- наявності у такої особи документа, що посвідчує особу.

Стаття 17. Заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми

З метою забезпечення реалізації прав, передбачених цим Законом, особи, які постраждали від торгівлі людьми, можуть бути направлені до одного з діючої мережі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

З метою надання допомоги дітям, які постраждали від торгівлі дітьми, вони можуть влаштовуватися до центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та притулків для дітей з метою надання психологічної допомоги та забезпечення реабілітації у порядку, встановленому законодавством.

Умови перебування та надання послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми, діючою мережею центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та притулків для дітей регулюються положеннями про зазначені заклади.

Розділ VI

ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ДІТЬМИ

Стаття 20. Спеціальні принципи протидії торгівлі дітьми

Крім основних принципів протидії торгівлі людьми, передбачених статтею 3 цього Закону, протидія торгівлі дітьми базується на таких спеціальних принципах:

- дотримання прав дитини;
- повага до думки дитини, яка постраждала від торгівлі дітьми, стосовно заходів, які до неї застосовуються, з урахуванням її віку, стану здоров'я, інтелектуального і фізичного розвитку та інтересів;
- роз'яснення дитині, яка постраждала від торгівлі дітьми, у зрозумілій для неї формі її прав та обов'язків;

– забезпечення конфіденційності інформації про особу дитини та відомостей, які дозволили б установити дитині статус як такої, яка постраждала від торгівлі дітьми.

Стаття 21. Попередження торгівлі дітьми

Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в межах своїх повноважень вживають необхідних соціальних, правових, психолого-педагогічних та інших заходів, спрямованих на виявлення та усунення причин і передумов, що сприяють торгівлі дітьми.

Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в межах своїх повноважень вживають заходів щодо виявлення дітей, які постраждали від торгівлі дітьми, та проводять профілактичну роботу з ними та їхніми батьками або особами, які їх замінюють.

Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в межах своїх повноважень розробляють та впроваджують у навчальних закладах навчальні та виховні програми з протидії торгівлі дітьми.

Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в межах своїх повноважень вживають заходів для підвищення рівня обізнаності щодо протидії торгівлі дітьми серед батьків та осіб, що їх замінюють, та осіб, які постійно контактують з дітьми у сферах освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури та спорту, оздоровлення та відпочинку, судовій та правоохоронній сферах.

Стаття 22. Інформування про дітей, які постраждали від торгівлі дітьми

Особа, якій стало відомо про дитину, яка страждає/постраждала від торгівлі дітьми, зобов'язана невідкладно та із забезпеченням конфіденційності повідомити про це місцеву державну адміністрацію, органи місцевого самоврядування, органи Національної поліції або органи прокуратури.

У разі існування підозри щодо причетності батьків дитини або осіб, які їх замінюють, до торгівлі дітьми особи, які постійно контактують з дітьми у сферах освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури та спорту, оздоровлення та відпочинку, судовій та правоохоронній сферах, у порядку, встановленому законодавством, інформують про це органи Національної поліції або органи прокуратури.

Стаття 23. Надання допомоги дітям, які постраждали від торгівлі дітьми

Держава надає допомогу дитині з моменту, коли з'явилися підстави вважати, що вона постраждала від торгівлі дітьми, і до повного завершення реабілітації дитини.

Після отримання інформації про дитину, яка постраждала від торгівлі дітьми, місцева державна адміністрація, на території якої виявлено дитину,

невідкладно встановлює особу дитини, здійснює оцінку обставин та приймає план першочергових заходів допомоги дитині на період до вирішення питання щодо встановлення дитині статусу особи, яка постраждала від торгівлі дітьми.

У разі якщо дитина, яка постраждала від торгівлі дітьми, має статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, місцева державна адміністрація невідкладно вирішує питання влаштування дитини.

Центри соціально-психологічної реабілітації дітей, притулки для дітей із залученням закладів освіти, охорони здоров'я здійснюють розробку та впровадження індивідуальної програми допомоги дитині, яка постраждала від торгівлі дітьми.

Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в межах своїх повноважень забезпечують реалізацію прав дітей, які постраждали від торгівлі дітьми.

Стаття 24. Повернення або залишення дитини, яка постраждала від торгівлі дітьми

У разі виявлення в Україні дитини, яка постраждала від торгівлі дітьми та є іноземцем чи особою без громадянства, в установленому порядку приймається одне з таких рішень:

- повернення дитини до країни походження;
- залишення дитини в Україні.

Дитина, яка постраждала від торгівлі дітьми, підлягає поверненню до країни походження за умови, якщо батьки або особи, які їх замінюють, або установа у справах захисту дітей країни походження дитини погодилися і мають можливість взяти на себе відповідальність за дитину і надати їй належну допомогу та захист.

Дитина, яка постраждала від торгівлі дітьми, підлягає залишенню в Україні у разі неможливості її повернення до країни походження та за наявності умов для інтеграції дитини в Україні в частині забезпечення її права на охорону здоров'я, освіти, соціальний захист.

При вирішенні питання про повернення або залишення дитини слід враховувати думку дитини, беручи до уваги вік, фізичний, інтелектуальний розвиток та інтереси дитини.

Дитина, яка постраждала від торгівлі дітьми, не повертається до країни походження, якщо є ознаки того, що таке повернення ставить під загрозу її безпеку та не відповідає її найкращим інтересам.

Розділ VII

КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ЗАКОНІВ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Стаття 26. Громадський контроль за виконанням законів у сфері протидії торгівлі людьми

Громадський контроль за виконанням законів у сфері протидії торгівлі людьми здійснюється за такими напрямками:

- відповідність діяльності суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, цьому Закону та іншим законам;
- додержання міжнародних зобов'язань України у сфері протидії торгівлі людьми;
- забезпечення невідворотності покарання за злочини торгівлі людьми.

Громадські організації, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни під час здійснення контролю у сфері протидії торгівлі людьми мають право:

- надавати інформацію щодо порушення законодавства у сфері протидії торгівлі людьми та про виявлені факти торгівлі людьми і захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми;
- здійснювати моніторинг стану протидії торгівлі людьми та захисту осіб, які постраждали від торгівлі людьми;
- співпрацювати із суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми;
- інформувати населення з питань протидії торгівлі людьми.

Розділ VIII

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Стаття 28. Міжнародне співробітництво у сфері протидії торгівлі людьми

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері протидії торгівлі людьми на державному, регіональному та місцевому рівнях. Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, мають право укладати договори про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з відповідними органами іноземних держав, міжнародними організаціями згідно із законодавством України. Держава підтримує та стимулює міжнародне співробітництво у сфері протидії торгівлі людьми.

II. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЛОЧИНИ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ^{2 3 4}

Стаття 149. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини

1. Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи, - караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені щодо неповнолітнього або щодо кількох осіб, або повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або службовою особою з використанням службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності, або поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до дванадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені щодо малолітнього, або організованою групою, або поєднані з насильством, небезпечним для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або з погрозою застосування такого насильства, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки, - караються позбавленням волі на строк від восьми до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

Примітка. 1. Під експлуатацією людини в цій статті слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо.

2. У статтях 149 та 303 цього Кодексу під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин.

3. Відповідальність за вербування, переміщення, переховування, передачу або одержання малолітнього чи неповнолітнього за цією статтею має наставати незалежно від того, чи вчинені такі дії з використанням обману, шантажу чи уразливого стану зазначених осіб або із застосуванням чи погрозою застосування насильства, використання службового становища, або особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності.

² Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

³ Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Х.: Право. 2013.

⁴ Науково-практичний коментар до Закону України «Про протидію торгівлі людьми»/ Кол. авторів; за заг. ред. О.М. Бандурки, К.Б. Левченко, О.М. Литвинова. К.: Агентство «Україна». 2013. 182 с.

Торгівля людьми – це незаконна безповоротна передача особою (продавцем) хоча б однієї людини та відповідне її одержання іншою особою (покупцем) за грошову винагороду або шляхом обміну на коштовності, дорогоцінні метали, певне майно без участі грошового еквівалента. Діяння у цій формі треба вважати закінченим з моменту одержання покупцем людини або з моменту встановлення щодо потерпілого фактичного володіння з боку особи, якій він був переданий.

Під здійсненням іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, слід розуміти інші, крім торгівлі людьми, випадки передачі людини однією особою та її одержання іншою особою на підставі незаконної угоди (наприклад, шляхом передання під заставу, у найм, в рахунок боргу, здійснення певних послуг матеріального чи нематеріального характеру чи взагалі без будь-якої оплати). Така передача може бути як безповотною, так і на певний строк. Як і при торгівлі людьми, діяння у цій формі буде закінченим з моменту одержання людини іншою особою або з моменту встановлення над потерпілим фактичного володіння особою, якій він був переданий.

Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, можуть бути вчинені як із переміщенням потерпілого через державний кордон України, так і без такого переміщення.

Вербування людини – це дії, пов'язані із схиланням особи працювати чи надавати послуги на певних умовах, як правило, за матеріальну винагороду. До таких дій слід віднести психічний вплив на людину у формі запрошення, умовляння чи переконання для подальшого її набору, а також сам набір потерпілого працювати чи надавати послуги за наймом. У конкретній ситуації це може виявлятися у запрошенні майбутніх жертв працювати танцівницями, офіціантками, покоївками, різноробами. Діяння у цій формі слід визнавати закінченим з моменту вербування, тобто з моменту вчинення дій, пов'язаних із набором потерпілої особи працювати чи надавати послуги на певних умовах.

Переміщення людини – це вчинення суб'єктом злочину будь-яких дій із переміщення у просторі потерпілої особи з одного місця в інше. Як правило, переміщення людини полягає у її перевезенні, тобто коли потерпіла особа переміщується суб'єктом злочину з використанням транспортних засобів. Однак можливе переміщення людини і шляхом її пішого супроводу. Діяння у цій формі є закінченим з моменту переміщення людини суб'єктом злочину з одного місця в інше.

Переховування людини – це вчинення суб'єктом злочину будь-яких дій, спрямованих на те, щоб унеможливити або утруднити встановлення того, де на даний час перебуває потерпіла особа. Зокрема, такі дії можуть виражатися

у триманні людини в певних приміщеннях, тайниках, інших місцях, які унеможливають або утруднюють встановлення її дійсного місцезнаходження.

Під передачею людини слід розуміти вчинення однією особою певних дій, пов'язаних із наданням потерпілого іншій особі (одержувачу). Це дії, які вчинюються насамперед особою, яка виступає посередником між сторонами незаконної угоди щодо людини (між продавцем та покупцем). Закінченим діянням у цьому випадку слід визнати з моменту здійснення винним самої передачі людини.

Під одержанням людини слід розуміти заволодіння людиною чи її тримання особою, якій людина була передана. Одержання людини завжди тісно пов'язане з її передачею та є безпосереднім наслідком останньої.

Вчинення вербування, переміщення, переховування, передачі або одержання людини можливі лише шляхом використання суб'єктом злочину таких способів як: 1) обман; 2) шантаж; 3) використання уразливого стану потерпілої особи.

Під обманом слід розуміти повідомлення неправдивих відомостей (активний обман) або замовчування певних відомостей, які повинні бути повідомлені винним (пасивний обман), у результаті чого потерпілий уводиться в оману.

Шантаж – це психічне насильство, яке полягає в погрозі розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі бажають зберегти в таємниці.

Уразливий стан – це зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким чи іншим незаконним діям, збіг тяжких особистих, сімейних або інших обставин.

Вчинення злочину службовою особою з використанням службового становища – це випадки вчинення злочину спеціальним суб'єктом – службовою особою, яка скоює злочин, використовуючи надані їй у зв'язку зі службовим становищем повноваження, у тому числі шляхом явного виходу за межі таких повноважень.

Вчинення злочину особою, від якої потерпілий був у матеріальній чи іншій залежності. Матеріальна залежність – це випадки, коли потерпілий перебуває на утриманні винного або проживає на його житловій площі тощо. Інша залежність – це поняття охоплює випадки як службової, так і іншої

залежності (наприклад, залежність наркомана від особи, що надає їй наркотики).

Під насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого чи його близьких, або погрозою застосування такого насильства, слід розуміти: а) фізичне насильство – обмеження волі (зв'язування, зачинення в певному приміщенні та ін.), нанесення ударів, побоїв, заподіяння легкого тілесного ушкодження, яке не спричинило короточасного розладу здоров'я або незначної втрати працездатності; б) психічне насильство – реальна погроза застосування зазначеного фізичного насильства.

Насильство, небезпечне для життя або здоров'я потерпілого чи його близьких, або погроза застосування такого насильства може полягати у застосуванні винним фізичного або психічного насильства. Фізичним насильством, небезпечним для життя чи здоров'я, охоплюються: легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я або незначну втрату працездатності; середньої тяжкості та тяжкі тілесні ушкодження; замах на вбивство; вбивство.

Стаття 150. Експлуатація дітей

1. Експлуатація дитини, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання її праці - карається арештом на строк до шести місяців або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені щодо кількох дітей або якщо вони спричинили істотну шкоду для здоров'я, фізичного розвитку або освітнього рівня дитини, або поєднані з використанням дитячої праці в шкідливому виробництві, - караються позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Цей злочин полягає в експлуатації дитини, яка не досягла віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування, шляхом використання її праці. Це, наприклад, використання праці підлітка підприємцем у своїй майстерні без належної оплати або використання підлітка для миття автомашин, що знаходяться на стоянці, з вилученням у нього повністю або в більшій частині отриманої від клієнтів винагороди.

Експлуатація кількох дітей означає, що винна особа використовує одночасно або в різний час працю двох або більше підлітків, які не досягли віку, з якого законодавством дозволяється працевлаштування.

Істотною шкодою для фізичного розвитку дитини визнаються випадки суттєвого гальмування або припинення взагалі її фізичного розвитку. Істотною шкодою для освітнього рівня дитини слід визнавати випадки тривалого припинення навчання дитини у школі, що призвело до суттєвого відставання її освітнього рівня від однолітків.

Шкідливе виробництво – це певні роботи або види виробничої діяльності, які у фізичному або моральному відношенні є шкідливими для неповнолітніх. До таких відносять не тільки безпосередньо шкідливі, а й важкі роботи або роботи з небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці неповнолітніх. Визнання виробництва шкідливим для дитини, праця якої використовується, встановлюється на підставі законодавства про працю.

Стаття 150¹. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом

1. Використання батьками або особами, які їх замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом (систематичного випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб) - карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі дії, вчинені щодо чужої малолітньої дитини або пов'язані із застосуванням насильства чи погрозою його застосування, а так само вчинені повторно або особою, яка раніше скоїла один із злочинів, передбачених статтями 150, 303, 304 цього Кодексу, або за попередньою змовою групою осіб, - караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою, а також якщо внаслідок таких дій дитині спричинені середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження, - караються позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років.

Потерпілим від злочину є лише малолітня дитина, тобто особа у віці до 14 років. При цьому за ч. 1 ст. 150¹ КК нею може бути лише своя, а за частинами 2, 3 – як своя, так і чужа щодо суб'єкта злочину малолітня дитина.

Цей злочин полягає у використанні батьками або особами, які їх замінюють, малолітньої дитини для заняття жебрацтвом. Під жебрацтвом слід розуміти систематичне (не менше трьох разів протягом нетривалого проміжку часу) випрошування грошей, речей, інших матеріальних цінностей у сторонніх осіб.

При використанні малолітньої дитини для заняття жебрацтвом суб'єкт злочину не здійснює безпосередній вплив на свідомість та волю потерпілої особи з метою викликати у неї рішучість (бажання) займатися жебрацтвом, а лише використовує малолітнього як своєрідне «знаряддя» при випрошуванні майна у сторонніх осіб (наприклад, використання немовляти при

випрошуванні грошей у перехожих). У разі встановлення зазначеного впливу дії винного слід кваліфікувати не за ст. 150¹, а за ч. 2 ст. 304 КК (втягнення малолітньої особи у заняття жебрацтвом).

III. ЕЛЕМЕНТИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ. ВІДМІННІСТЬ ВІД ІНШИХ НЕГАТИВНИХ ЯВИЩ

ЩО?	ЯК?	З ЯКОЮ МЕТОЮ?
Дія ➡	Засіб ➡	Мета !
☐ вербування ☐ переховування ☐ переміщення ☐ передача ☐ одержання	вдаючись до погроз або із застосуванням: <ul style="list-style-type: none"> ☐ сили ☐ примусу ☐ обману ☐ шантажу ☐ зловживання владою або використовуючи: <ul style="list-style-type: none"> ☐ уразливий стан особи ☐ матеріальну залежність особи ☐ інше 	☐ сексуальна експлуатація (використання у порнобізнесі) ☐ примусова праця ☐ примусове надання послуг ☐ рабство чи підневільний стан ☐ залучення до боргової кабали ☐ вилучення органів та проведення дослідів над людиною ☐ усиновлення (удочеріння) з метою наживи ☐ примусова вагітність ☐ втягнення у злочинну діяльність ☐ використання у збройних конфліктах ☐ інше

Особливості торгівлі людьми:

1. Визнає різні форми експлуатації, а не обмежується лише сексуальною експлуатацією, таким чином охоплюються, зокрема, такі розповсюджені форми експлуатації, як примусова праця, підневільний стан, вилучення органів, використання людини у занятті жебрацтвом тощо.

2. Стосується долі не лише дівчат і жінок, але визнає, що постраждати від торгівлі людьми можуть чоловіки, жінки і діти.

3. Скасовує згоду постраждалої особи, якщо до неї застосовувалися такі чинники, як шантаж, фізичне насильство тощо або якщо згода

постраждалої особи була отримана в результаті обману, наприклад щодо умов та оплати праці.

4. Не передбачає обов'язкового перетину державних кордонів. Торгівля людьми може відбуватися в межах однієї країни (так звана «внутрішня» торгівля людьми) або кількох країн («транснаціональна» торгівля людьми). Розвиток явища внутрішньодержавної торгівлі людьми спричинений значними відмінностями в економічному розвитку регіонів (наприклад, аграрні та промислові регіони, депресивні регіони з високим рівнем безробіття і великі міста чи регіони з можливістю сезонної роботи).

Сприяють цьому також і відносна легкість організації злочинної діяльності в межах однієї держави, а саме незначні відстані між місцями вербування та експлуатації, відсутність мовного бар'єру та необхідності оформлення документів для виїзду за кордон тощо.

Відмінності між торгівлею людьми та нелегальною міграцією:

1. Згода (при нелегальній міграції мігрант є повністю поінформованим про умови надання йому «послуг» нелегального перетину кордону, передбачає наявність небезпеки або неналежні умови під час перевезення і погоджується з цим. З іншого боку, згода, яку постраждалі від торгівлі людьми давали на етапі вербування, відносилася до обманних обіцянок вербувальників і, таким чином, не є дійсною);

2. Експлуатація (дії посередника щодо нелегального ввозу мігрантів закінчуються після прибуття до місця призначення, тоді як торгівля людьми пов'язана з подальшою експлуатацією людини);

3. Транснаціональний характер (нелегальна міграція завжди містить елемент перетину кордону, адже потрапляння до іншої країни є метою мігранта, а торгівля людьми може здійснюватися і в межах однієї країни, якщо таким чином злочинці можуть досягнути мети експлуатації людини).

Фактори	Нелегальна міграція	Ситуація торгівлі людьми
Постраждала сторона	Держава, міграційні закони якої порушуються (недоотримання доходів до бюджету за візи,	Конкретна людина, права якої порушуються (право на свободу пересування, недоторканість, гідне поводження тощо)

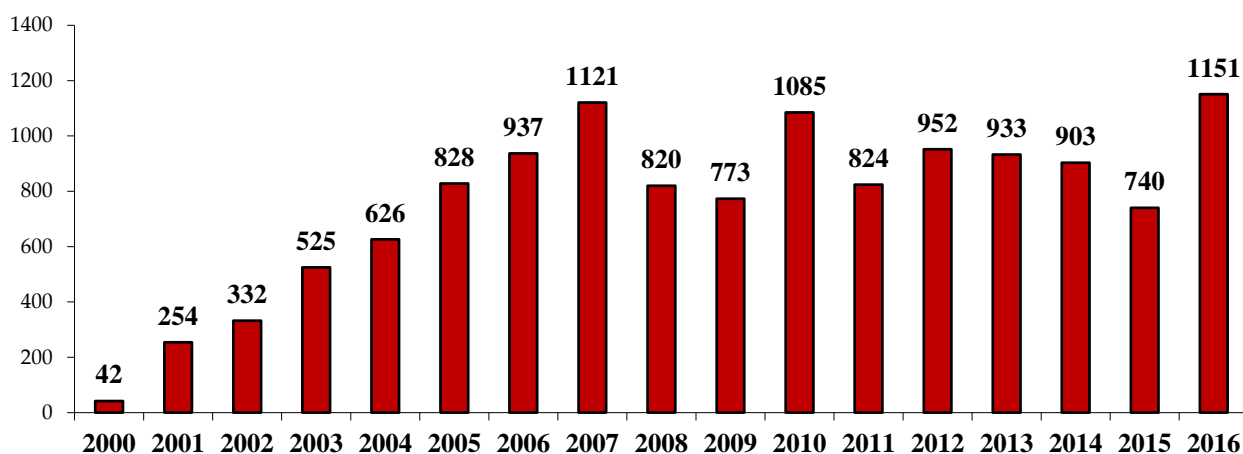
	небажані особи на її території тощо)	
Характер відносин з посередником	Партнерські (мігранту відомі умови перетину кордону)	Контроль людини з боку злочинців, зокрема, з використанням насильства
Мета співпраці	Прибуток посередника за сприяння у перетині кордону	Прибуток злочинців від експлуатації людини
Перетин кордону	Обов'язково і завжди нелегально	Не є обов'язковим, і якщо є, може бути як легальним, так і нелегальним
Після перетину кордону	Мігрант може робити, що захоче	Жертва торгівлі людьми знаходиться під контролем і експлуатується
Згода особи	Добровільно	Примусово або обманним шляхом

IV. ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ

(статистика Міжнародної організації з міграції (МОМ) станом на 31 грудня 2016 року)⁵

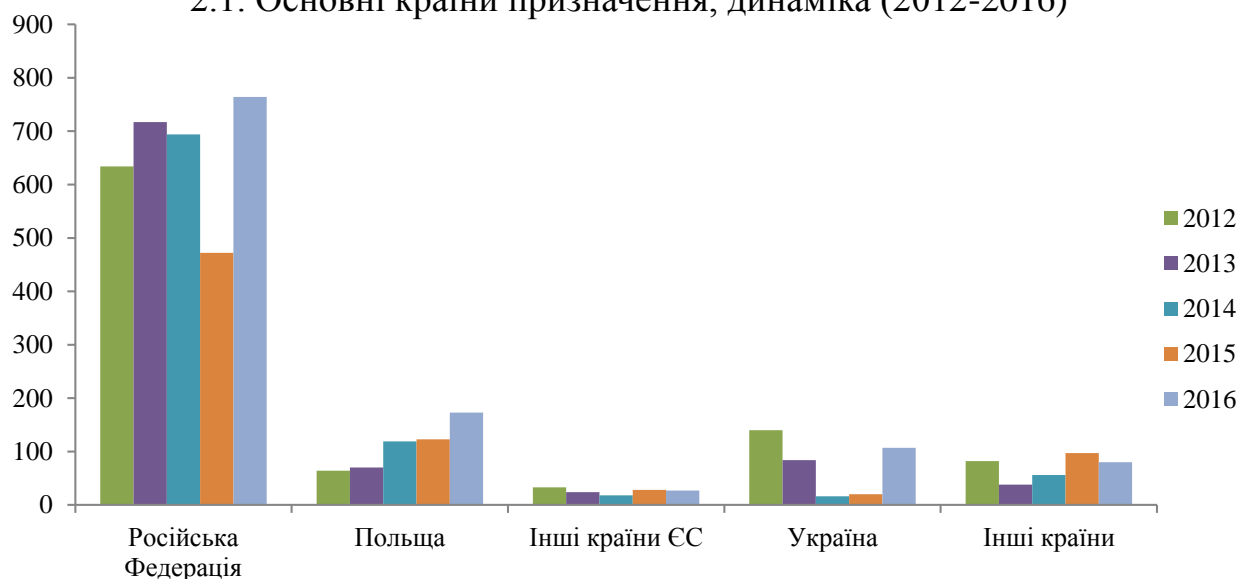
Представництво МОМ в Україні надає допомогу особам, які постраждали від торгівлі людьми, з 2000 р. З січня 2000 р. по вересень 2016 р. **12 846 постраждалих осіб отримали комплексну реінтеграційну допомогу**, у т.ч. юридичну, медичну, психологічну, фінансову, освітню та інші види допомоги в залежності від індивідуальних потреб.

1. Кількість виявлених постраждалих осіб (2000 – грудень 2016 рр.)

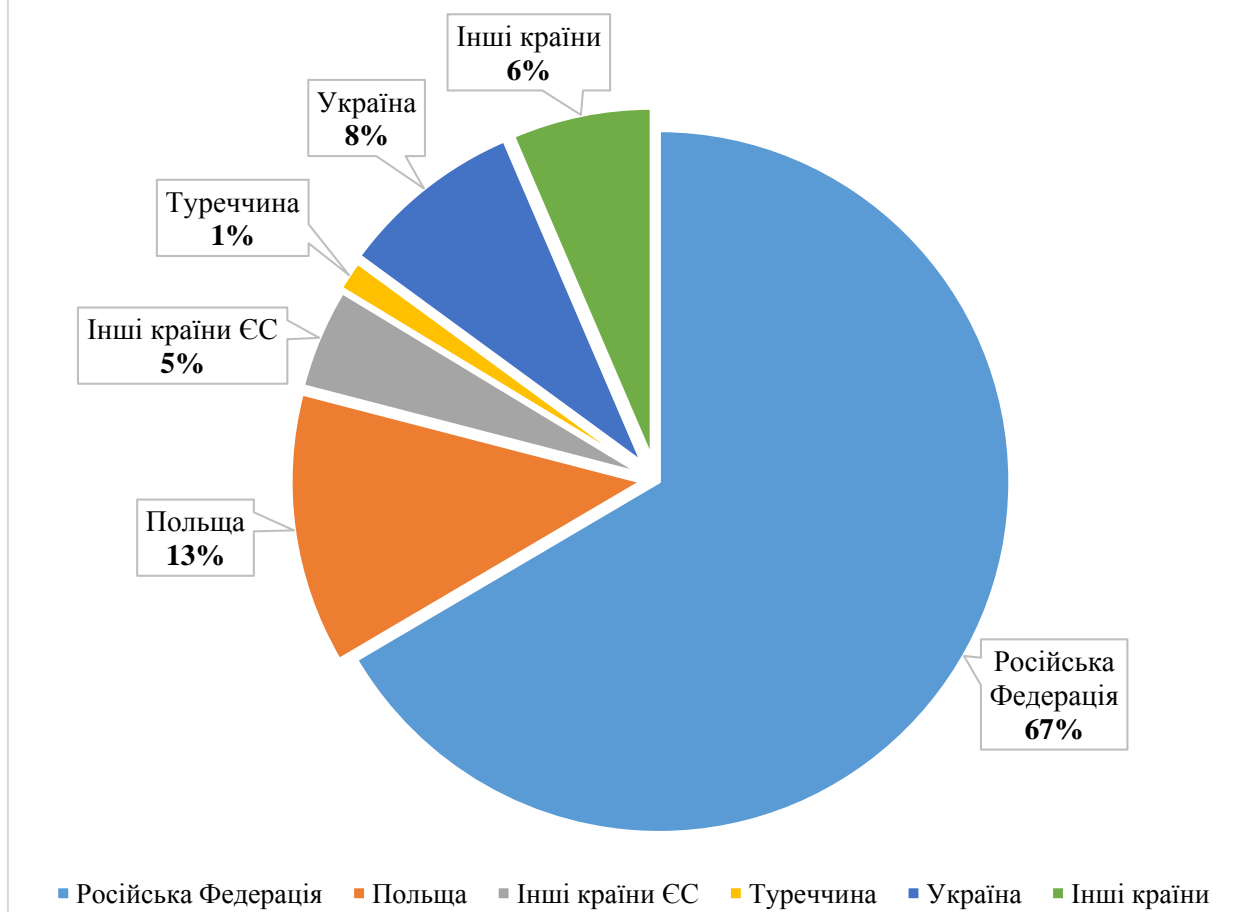
2. Країни призначення:

2.1. Основні країни призначення, динаміка (2012-2016)

⁵ Міжнародна організація з міграції. Представництво в Україні. URL: <http://iom.org.ua/ua/protidiya-torgivli-lyudmi>

2.2. Основні країни призначення (%)

2.3. Всі країни призначення (2000 – грудень 2016 рр.)

Країни призначення	2000-07	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Разом
Російська Федерація	1087	350	367	569	534	634	717	694	472	764	6,188
Польща	617	179	102	166	109	64	70	119	123	173	1,722
Туреччина	1012	88	62	40	9	14	7	2	14	5	1,253
Україна ⁶	120	32	52	114	79	140	84	16	20	107	764
Чехія	286	13	46	35	11	3	14	--	2	1	411
Італія	201	24	26	28	2	2	4	--	6	14	307
ОАЕ	190	13	11	3	12	1	--	1	--	4	235
Німеччина	101	16	11	16	7	--	--	14	9	4	178
Португалія	87	14	23	--	12	4	--	--	--	--	140
Ізраїль	108	6	11	1	4	3	--	6	--	1	140
Греція	106	5	2	7	2	--	4	--	--	3	129
КЮРМ	121	--	--	--	2	--	--	--	--	--	123
Іспанія	54	17	9	2	2	16	--	--	--	--	100
Ірак	--	--	--	--	22	55	18	--	--	--	95

⁶ Включає громадян України та іноземних громадян, які постраждали від торгівлі людьми на території України, враховуючи 26 випадків експлуатації на території АР Крим після 2014 р та 17 випадки експлуатації на не підконтрольних уряду України території.

Сербія/Чорногорія ⁷	91	--	--	--	1	1	--	--	--	--	93
Австрія	66	21	--	1	--	--	--	--	--	1	89
Кіпр	33	3	13	26	2	6	2	--	2	--	87
Боснія та Герцеговина	67	2	--	2	1	--	--	--	--	--	72
Молдова ⁸	10	--	3	1	1	--	5	--	19	35	74
Косово (Сербія)	63	--	--	1	1	--	--	--	--	--	65
Ліван	17	3	4	20	3	--	1	--	--	--	48
Казахстан	4	--	--	4	1	1	--	26	11	12	59
Білорусь	--	2	--	--	--	--	--	19	3	16	40
Грузія ⁹	2	--	--	--	--	--	--	--	35	1	38
Велика Британія	21	10	2	--	--	1	--	--	--	1	35
Угорщина	29	2	3	--	--	--	--	--	--	--	34
Фінляндія	3	--	--	11	--	--	--	1	7	2	24
Болгарія	21	--	--	2	--	--	--	--	--	--	23
Словаччина	12	2	2	--	--	--	--	3	--	--	19
Швейцарія	7	2	7	1	--	--	--	--	--	--	17
Вірменія	4	--	--	--	--	--	--	--	13	--	17
Сирія	11	2	--	1	2	--	--	--	--	--	16
Словенія	13	1	--	--	--	--	--	--	--	--	14
Нідерланди	12	--	1	--	--	--	--	--	1	--	14
Єгипет	11	--	1	--	1	--	--	--	--	--	13
Литва	12	--	--	--	--	--	--	--	--	2	14
Азербайджан	--	--	--	8	4	--	--	--	--	--	12
Франція	7	--	3	--	--	--	--	--	--	--	10
Норвегія	1	--	7	2	--	--	--	--	--	--	10
Індонезія	--	--	--	9	--	--	--	--	--	--	9
Японія	4	--	4	--	--	--	--	--	1	--	9
Бельгія	8	--	--	--	--	--	--	--	--	--	8
Румунія	6	2	--	--	--	--	--	--	--	--	8
Ірландія	--	--	--	8	--	--	--	--	--	--	8
Албанія	7	--	--	--	--	--	--	1	--	--	8
Хорватія	7	--	--	--	--	--	--	--	--	--	7
Сейшельські Острови	--	--	--	--	--	5	--	--	--	--	5
Китай	1	--	--	--	--	--	2	--	--	2	5
Ліберія	4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	4
Швеція	3	--	1	--	--	--	--	--	--	--	4
Сербія	2	--	--	2	--	--	--	--	--	--	4
Туніс	--	3	--	--	--	1	--	--	--	--	4
Південна Корея	3	--	--	--	--	--	1	--	--	--	4
Нігерія	3	--	--	--	--	--	--	--	--	--	3
Бенін	--	3	--	--	--	--	--	--	--	--	3
Інші країни ¹⁰	10	5	--	5	--	1	4	1	2	3	31
Загалом¹	4665	820	773	1085	824	952	933	903	740	1151	12846¹¹

⁷ Дані стосуються постраждалих осіб, які повернулися з Сербії/Чорногорії до червня 2006 р.

⁸ Включає 19 випадків торгівлі людьми у 2015 р. та 24 випадків у 2016 р. до самопроголошеної Молдавсько-Придністровської Республіки.

⁹ Включає 35 випадки торгівлі людьми до самопроголошеної Республіки Абхазія у 2015 р.

¹⁰ Екв. Гвінея, Індія, Мальта, Йорданія, о.Аруба, Монако, Ємен, Лівія, Латвія, Чорногорія, Аргентина, Бахрейн, Канада, Данія, Естонія, Республіка Гвінея, Афганістан та Шрі Ланка, Монголія, Таїланд.

¹¹ Включає спроби торгівлі людьми.

3. Форми експлуатації (2004 - грудень 2016 рр.)

Форма експлуатації	2004-2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Сексуальна*	1558	581	392	397	369	203	125	79	52	53	47
	65%	52%	48%	51%	34%	25%	13%	8%	6%	7%	4%
Трудова*	741	503	404	337	612	575	768	832	825	671	1079
	31%	45%	49%	44%	56%	70%	81%	89%	91%	91%	94%
Змішана	67	33	7	23	30	5	1	1	--	--	1
	3%	3%	1%	3%	3%	1%	0.1%	0.1%	0%	0%	0.1%
Жебрацтво	24	4	14	16	61	19	53	14	19	14	11
	1%	0.4%	2%	2%	6%	2%	6%	1.5%	2%	1.8%	0.9%
Інше**	--	--	3	--	13	22	5	7	7	2	13
	0.1%	0%	0.4%	0%	1%	3%	0.5%	1%	1%	0.2%	1%

*33 спроб (2016) 39 спроб (2015), 21 спроба (2014); 31 спроба (2013), 11 спроб (2012), 21 спроба (2011), 27 спроб (2010), 32 спроби (2009), 20 спроб (2008), 41 спроба (2007), 31 спроба (2006), 58 спроб (2005), 21 спроба (2004) торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації; п'ять спроб (2016), три спроби (2013), 11 спроб (2010), дві спроби (2009) та дві спроби трудової експлуатації (2007).

** 11 випадків втягнення у злочинну діяльність; 20 випадків незаконного вилучення органів та одна спроба. 29 випадки високого ризику потрапляння у торгівлю людьми

4. Стать постраждалих осіб (2004 – грудень 2016 рр.)

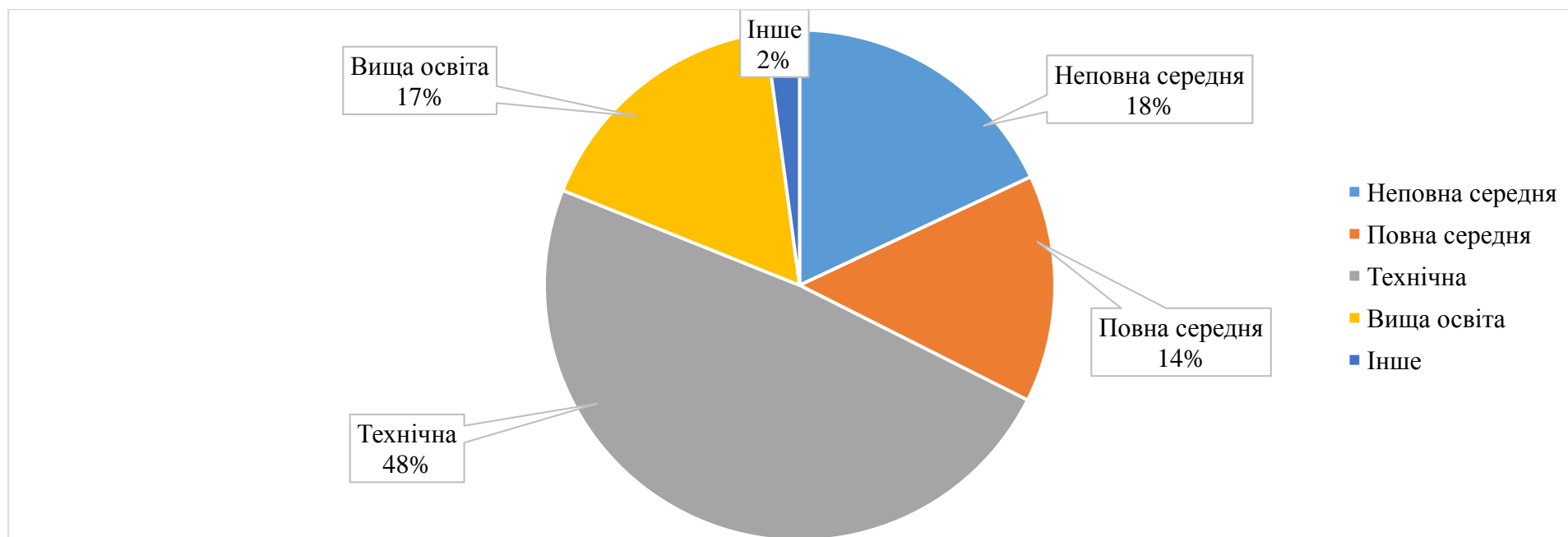
Стать	Кількість осіб												
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Жінки	540	713	761	849	625	596	693	471	414	447	378	379	463
	86%	86%	81%	76%	76%	77%	64%	57%	44%	48%	42%	51%	40%
Чоловіки	86	115	176	272	195	177	392	353	531	482	525	361	688
	14%	14%	19%	24%	24%	23%	36%	43%	56%	52%	58%	49%	60%

5. Розподіл постраждалих осіб за статтю та формою експлуатації (2007 – грудень 2016 р.)

Стать	Види експлуатації																	
	Сексуальна						Не сексуальна						Змішана					
	2007-12	2013	2014	2015	2016	Total	2007-12	2013	2014	2015	2016	Total	2007-12	2013	2014	2015	2016	Total
Жінки	2,044	77	52	53	47	2,273	1,519	371	326	326	415	2,957	88	1	--	--	1	90
	99%	97%	100%	100%	100%	99%	45%	43%	38%	50%	37%	43%	89%	100%	--	--	100%	89%
Чоловіки	23	2	--	--	--	25	1,889	482	525	361	688	3,945	11	--	--	--	--	11
	1%	3%	0%	0%	0%	1%	55%	57%	62%	50%	63%	57%	11%	0%	--	--	--	11%

6. Рівень освіти постраждалих осіб (2007- грудень 2016 рр.)

Освіта	2007-8	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Неповна середня	604	183	207	125	179	102	117	84	77
Повна середня	220	125	178	134	184	143	121	108	124
Технічна	827	353	498	410	417	478	459	407	671
Вища освіта	278	104	157	119	115	184	199	133	269
Інше	12	8	45	36	50	23	7	8	10

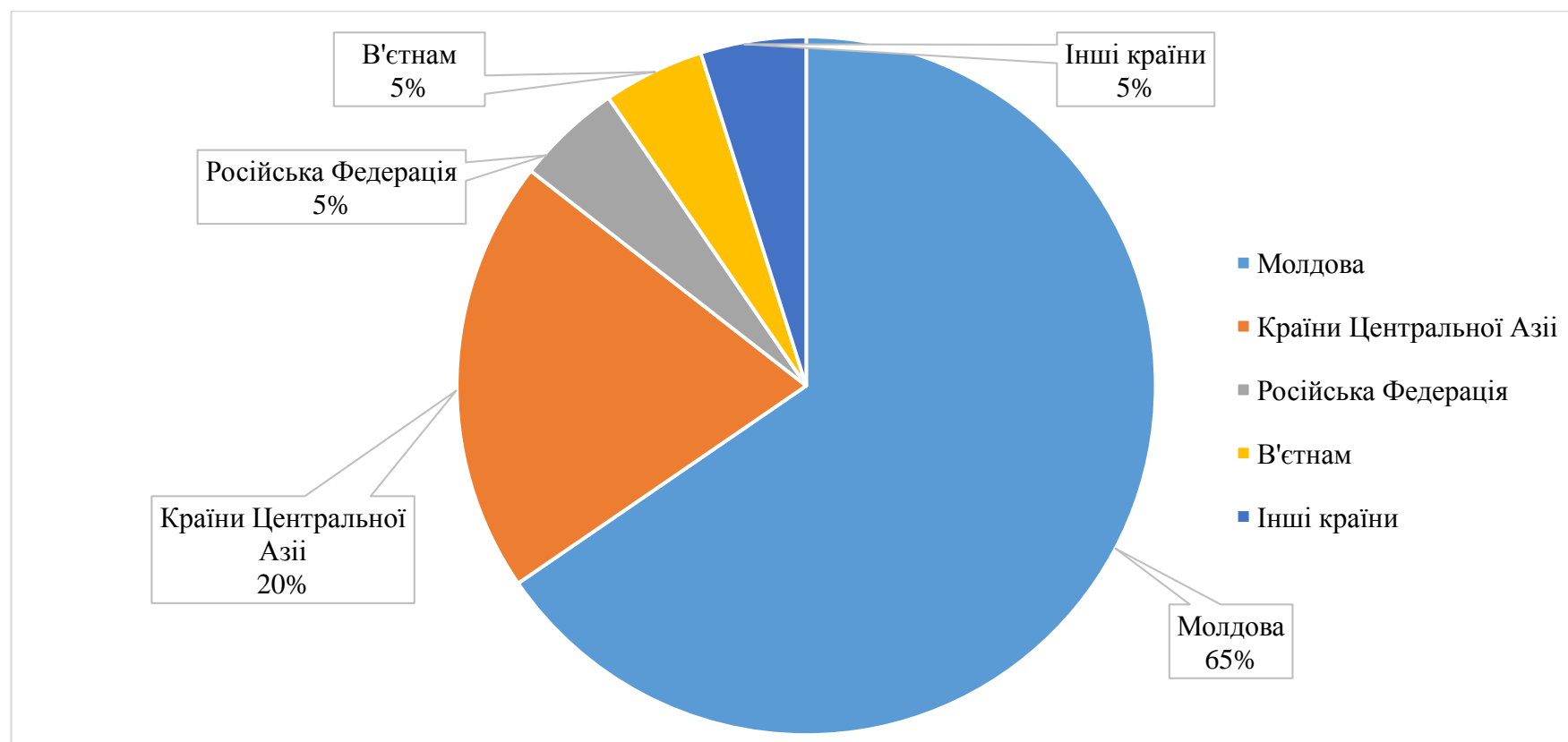

7. Україна як країна транзиту та призначення (2003 - грудень 2016 рр.)

Громадянство постраждалих осіб	Країни призначення																		
	2003-2009							2010	2011			2012	2013				2014	2015	2016
	Транзит	УКР	РФ	Кіпр	ТУР	ОАЕ	НД	УКР	УКР	РФ	УКР	УКР	АФГ	ДРК	РГ	УКР	--		
Молдова	264	7	--	1	--	6	--	1	8	2	46	--	--	--	--	--	--	--	
РФ	20	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	1	--	--	
Киргизстан	28	5	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Узбекистан	24	8	--	--	4	--	--	4	5	--	10	3	--	--	--	1	--	--	
Казахстан	--	4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Білорусь	1	1	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Грузія	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Словаччина	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Індія	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Нігерія	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Філіппіни	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Чехія	--	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Конго (ДР)	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	
Пакистан	--	--	--	--	--	--	--	--	4	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
Німеччина	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--	--	
Камерун	--	--	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
В'єтнам	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	24	--	--	--	--	--	--	
Афганістан	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2	--	--	--	--	--	
Р. Гвінея	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	

Невстановлене	--	--	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--	--	--	--	--	--
Всього	390							8	23	56	33			2	--	--	

Україна як країна транзиту та призначення (2003 - грудень 2016 рр.)

8. Переадресація:

8.1. Джерела переадресації постраждалих осіб до МОМ в Україні (2001 - грудень 2016 рр.)

Організації	2001-8	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Представництва МОМ за кордоном	461	16	7	11	4	2	7	7	8
Громадські організації (див. табл. 8.2)	3920	707	1040	779	922	860	887	730	1134
Правоохоронні органи України	128	32	26	16	8	38	7	2	1
Інші	114	18	12	18	11	29	2	1	8
Разом	4623	773	1085	824	945	929	903	740	1151

8.2 Джерела переадресації постраждалих осіб до громадських організацій (ГО) (2007 – грудень 2016 рр.)

Джерела	2007-08	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Правоохоронні органи/СБУ/ДПСУ	651	323	335	183	232	105	52	66	68
Постраждалі особи	455	152	344	357	350	618	737	617	856
Заходи ГО	329	117	102	66	62	45	9	9	68
Окремі громадяни	178	62	140	51	161	31	22	5	56
Держструктури	88	36	88	53	86	34	20	7	21
Міжнародні ГО	14	--	1	--	--	--	1	--	1
Релігійні організації	12	--	--	--	1	1	3	2	2
Національні партнерські ГО	39	15	5	41	24	25	40	24	54
МОМ	4	--	--	23	3	--	--	--	--
Інші	5	2	12	5	3	1	3	--	8

9. Реінтеграційна допомога, яку було надано постраждалим особам (2001 – грудень 2016 рр.)¹²

Допомога	Кількість постраждалих осіб										
	2001-06	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Зустріч в аеропорту	492	25	21	20	9	10	13	5	7	4	4
Зустріч в морському порту	381	68	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Притулок/ транзитний центр ¹³	479	124	87	37	31	--	--	--	--	--	--
Транспорт	1918	458	610	413	587	541	660	611	541	419	615
Консультації / інформація	3498	1121	820	773	1085	824	952	933	903	740	1151
Реінтеграційна підтримка	2874	764	1245	883	873	767	845	814	813	88	10
Підготовка на курсах	1283	411	605	469	419	305	295	282	383	239	384
Грант на відкриття мікро-бізнесу	42	14	41	4	59	26	40	83	27	54	79
Професійне обладнання	--	251	344	474	526	533	753	663	729	568	969
Грант для організації самозайнятості	80					--	12	33	37	43	143
Медична допомога	2405	737	1272	592	646	583	634	577	329	331	670
Психологічна допомога	2082	503	545	365	465	412	404	462	497	176	238
Юридична	585	339	467	218	214	162	208	224	90	63	77
Житло	769	272	526	311	331	257	296	282	105	79	118
Поновлення документів	75	8	16	10	3	5	4	3	3	2	1
Допомога членам родини	1266	370	530	429	548	505	403	494	576	145	273
Перебування в Медичному центрі МОМ	1010	174	172	162	233	210	223	215	229	235	232

¹² Постраждали, яких було включено до програми наприкінці 2015 року продовжують отримувати допомогу у 2016 році.

¹³ Транзитний центр працював до 2007 року

10. Стан постраждалих осіб після завершення виконання реінтеграційного плану (2002 – грудень 2016 рр.)

Тип зайнятості	Кількість ОПТЛ										
	2002 -06	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ведуть власний бізнес /самозанятий(-а)	1172	267	134	135	172	143	297	260	189	256	170
Працевлаштовані на приватному підприємстві	121	387	245	279	250	285	339	206	372	212	519
Працевлаштовані на державному підприємстві	468	51	45	34	35	127	64	59	24	6	29
Працевлаштовані у державному секторі	410	74	89	61	55	50	78	85	34	4	13
Працевлаштовані у громадській організації	7	1	--	--	--	--	--	--	--	--	2
Студенти	178	128	115	54	128	67	12	75	23	27	24
Учні	32	7	9	8	62	41	50	19	4	8	6
Декретна відпустка	71	20	13	6	8	13	12	18	4	2	5
Секс-індустрія в Україні	15	--	10	--	5	--	--	5	--	--	--
Безробітні	181	45	24	53	45	62	27	35	30	5	2
Повернулися за кордон	61	22	5	9	--	--	--	--	2	--	--
Все ще отримують допомогу	91	85	114	92	285	--	1	125	201	217	373
Немає даних	87	18	7	15	23	8	10	15	5	--	--
Інше	4	6	8	1	10	13	6	28	14	3	8
<i>Разом (Громадяни України)</i>	2898	1111	818	747	1078	809	896	930	902	740	1151
Добровільно повернулися на батьківщину (див. таб.7)	350	10	2	26	7	15	56	3	1	--	--
Разом	3248	1121	820	773	1085	824	952	933	903	740	1151

11. Заходи Уряду України щодо протидії торгівлі людьми

11.1 Кримінальне переслідування торгівлі людьми (1998 – грудень 2016 рр.)

Кількість злочинів, що були зареєстровані МВС України та кількість кримінальних справ з винесенням вироку судами України за ст. 149 КК України (раніше ст. 124-1 КК України)

Рік	1998-2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість зареєстрованих злочинів	169	289	269	415	376	359	322	279	257	197	162	130	109	111	115
Кількість вироків (ст. 149 ККУ)	10	29	62	86	75	83	69	71	85	106	96	64	29	23	28

Джерела: Державна судова адміністрація України, МВС України

11.2 Офіційний статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми¹⁴ (вересень 2012 р. – грудень 2016 р.)

Рік	2012	2013	2014	2015	2016	Всього
Кількість статусів	13	41	27	83	110	274

Джерело: Міністерство соціальної політики України

¹⁴ Офіційний статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, було запроваджено у другій половині 2012 р. після прийняття Закону України «Про протидію торгівлі людьми» та відповідних підзаконних актів.

V. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯН У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

5.1. Повноваження структурного підрозділу місцевих державних адміністрацій, відповідальних за проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми

– проводить процедуру встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, з урахуванням результатів оцінювання потреб, що проводиться центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;

– веде облік осіб, які постраждали від торгівлі людьми;

– направляє постраждалу особу до центру соціальної служби для сім'ї, дітей та молоді для проведення оцінювання потреб і надання соціальних послуг;

– залучає у разі необхідності до організації надання допомоги постраждалій особі інших суб'єктів, які проводять заходи у сфері протидії торгівлі людьми, ініціює проведення спільних засідань за участю таких суб'єктів;

– забезпечує взаємодію суб'єктів, які проводять заходи у сфері протидії торгівлі людьми;

– у робочому порядку за потреби надає підрозділу кримінальної поліції консультації щодо проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, для інформування осіб, які постраждали від торгівлі людьми;

– інформує постраждалу особу про її право звернутись до підрозділу кримінальної поліції для надання інформації або подання заяви про скоєний щодо неї злочин з торгівлі людьми;

– надає постраждалій особі в письмовому вигляді контактні дані підрозділу кримінальної поліції з врученням Пам'ятки;

– невідкладно в телефонному режимі та не пізніше ніж через п'ять робочих днів з дня отримання інформації про особу, яка постраждала від торгівлі людьми, письмово інформує підрозділ кримінальної поліції про виявлення такої особи (за згодою постраждалої особи або її законного представника);

– у разі коли постраждала особа не зверталася та не бажає співпрацювати з територіальним органом поліції, протягом п'яти робочих днів з дня отримання інформації про постраждалу особу подає до підрозділу кримінальної поліції інформацію про вчинення злочину з торгівлі людьми та детальний опис обставин справи без зазначення анкетних даних постраждалої

особи з поміткою про її відмову співпрацювати з відповідним територіальним органом Національної поліції;

- невідкладно в телефонному режимі та не пізніше ніж через добу письмово інформує підрозділ кримінальної поліції та службу у справах дітей про виявлення дитини, яка постраждала від торгівлі дітьми;

- інформує постраждалу особу про види та порядок отримання допомоги, порядок отримання компенсації за моральну та/або матеріальну шкоду, заподіяну внаслідок експлуатації особами, які вчинили правопорушення, відповідно до законодавства;

- контролює та аналізує стан виконання плану реабілітації особи, яка постраждала від торгівлі людьми, та індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, складеного для дитини, яка постраждала від торгівлі дітьми.

Відповідальні підрозділи районних державних адміністрацій щокварталу до 10 числа місяця, що настає за звітним, узагальнюють інформацію щодо осіб, які постраждали/потерпіли від торгівлі людьми, яка надходить від центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служб у справах дітей, та надсилають її відповідальним підрозділам обласних та Київської міської державних адміністрацій.

Відповідальні підрозділи обласних та Київської міської державних адміністрацій щокварталу до 20 числа місяця, що настає за звітним, узагальнюють інформацію, яка надходить від відповідальних підрозділів районних державних адміністрацій та підрозділів кримінальної поліції, інформацію щодо осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та надсилають її до Міністерства соціальної політики України.

5.2. Повноваження структурного підрозділу органів Національної поліції, який відповідає за реалізацію державної політики у сфері протидії торгівлі людьми¹⁵

- приймає, розглядає заяви та повідомлення щодо випадків торгівлі людьми, здійснює оперативні та слідчі дії відповідно до законодавства України;

¹⁵ Про затвердження Інструкції зі збору та моніторингу статистичної інформації щодо осіб, які постраждали від торгівлі людьми: Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 11.01.2016 № 4/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0169-16>

- постійно проводить обмін інформацією із відповідальним підрозділом, зокрема, щоквартальну звірку статистичних даних стосовно осіб, які потерпіли від торгівлі людьми, з метою моніторингу та аналізу ситуації щодо торгівлі людьми та організації надання допомоги всім виявленими особам, які постраждали від торгівлі людьми;

- у робочому порядку постійно надає відповідальному підрозділу інформацію щодо діяльності підрозділу кримінальної поліції для перенаправлення осіб, які постраждали від торгівлі людьми;

- інформує у триденний строк за згодою постраждалої особи або її законного представника про виявлення такої особи відповідальний підрозділ, у разі виявлення дитини, постраждалої від торгівлі людьми, – невідкладно інформує службу у справах дітей;

- інформує постраждалу особу або її законного представника про можливість установлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, про види та порядок отримання допомоги, порядок компенсації за моральну та/або матеріальну шкоду, заподіяну внаслідок експлуатації особами, які вчинили правопорушення, відповідно до законодавства;

- надає особі, яка постраждала від торгівлі людьми, в письмовому вигляді контактні дані відповідального підрозділу із врученням Пам'ятки (Додаток 8);

- направляє постраждалих осіб (за згодою особи або її законного представника) до відповідального підрозділу для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, та отримання необхідної допомоги;

- у разі виявлення дитини, постраждалої від торгівлі людьми, разом зі службою у справах дітей терміново з'ясовує причетність батьків або осіб, які їх замінюють, до втягнення дитини у торгівлю людьми;

- за наявності підозр про причетність батьків або осіб, які їх замінюють, до втягнення дитини у торгівлю людьми, разом зі службою у справах дітей оцінює рівень безпеки дитини та вживає передбачені законодавством заходи;

- надає відповідальному підрозділу щокварталу до 10 числа місяця, що настає за звітним, інформацію щодо осіб, які постраждали/потерпіли від торгівлі людьми, за формою згідно з додатком 2 до цієї Інструкції з метою моніторингу та аналізу ситуації з торгівлею людьми, зокрема серед внутрішньо переміщених осіб, та організації надання допомоги всім виявленим особам, які постраждали від торгівлі людьми;

- у разі участі особи, яка постраждала від торгівлі людьми, в кримінальному судочинстві за згодою особи або її законного представника не пізніше ніж через три робочі дні подає до відповідального підрозділу

інформацію, необхідну для пріоритетного забезпечення такої особи юридичною допомогою та психологічною підтримкою на весь період участі такої особи в кримінальному судочинстві.

5.3. Права особи, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми¹⁶

1. Особа, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, має право звернутися до місцевої державної адміністрації із заявою про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, та до органів Національної поліції щодо захисту прав і свобод.

2. Особа, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має право до прийняття рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, на забезпечення особистої безпеки, поваги, а також на безоплатне одержання:

- інформації щодо своїх прав та можливостей, викладеної мовою, якою володіє така особа;
- медичної, психологічної, правової та іншої допомоги незалежно від місця проживання;
- тимчасового розміщення у закладах допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

3. Іноземець або особа без громадянства, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, крім передбачених частиною другою цієї статті прав, до прийняття рішення про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має також право на:

- безоплатне отримання послуг перекладача;
- тимчасове перебування в Україні в порядку, встановленому законодавством.

4. Іноземець або особа без громадянства, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, отримує довідку, яка підтверджує факт звернення за встановленням такого статусу і відкриття відповідної процедури та є підставою для реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб.

5. Забороняється утримування особи, яка звернулася для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, в установах тимчасового

¹⁶ Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/3739-17>

тримання, крім обумовлених законом випадків, та видворення її за межі України до встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

5.4. Права особи, яка постраждала від торгівлі людьми¹⁷

1. Особа, якій встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має право на забезпечення особистої безпеки, поваги, а також на безоплатне одержання:

- інформації щодо своїх прав та можливостей, викладеної мовою, якою володіє така особа;
- медичної, психологічної, соціальної, правової та іншої необхідної допомоги;
- тимчасового розміщення, за бажанням постраждалої особи та у разі відсутності житла, в закладах допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на строк до трьох місяців, який у разі необхідності може бути продовжено за рішенням місцевої державної адміністрації, зокрема у зв'язку з участю особи в якості постраждалого або свідка у кримінальному процесі;
- відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли, у порядку, встановленому Цивільним кодексом України;
- одноразової матеріальної допомоги;
- допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку.

2. Іноземець та особа без громадянства, якій встановлено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми на території України, крім передбачених частиною першою цієї статті прав, має також право на:

- безоплатне отримання послуг перекладача;
- тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців, який може бути продовжено у разі необхідності, зокрема у зв'язку з їхньою участю в якості постраждалих або свідків у кримінальному процесі;
- постійне проживання на території України в порядку, встановленому законодавством.

3. Довідка про статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, є підставою для реєстрації в центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб.

4. Якщо у суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, існують обґрунтовані підстави вважати, що життю, фізичному чи психічному здоров'ю або свободі та недоторканності особи, яка постраждала

¹⁷ Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/3739-17>

від торгівлі людьми та є іноземцем або особою без громадянства, загрожуватиме небезпека у разі повернення її в країну походження після завершення строку її перебування в Україні, в установленому порядку цій особі може бути продовжено статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, що є підставою для одержання дозволу на перебування на території України до припинення таких обставин.

5. Особа, якій надано право на перебування в Україні відповідно до частини четвертої цієї статті та яка безперервно проживала на території України протягом трьох років з дня встановлення їй статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, має право на отримання дозволу на імміграцію в порядку, встановленому законодавством.

6. Надання допомоги особі, яка постраждала від торгівлі людьми, не залежить від:

- звернення такої особи до правоохоронних органів та її участі у кримінальному процесі;
- наявності у такої особи документа, що посвідчує особу.

5.5. Надання допомоги дітям, які постраждали від торгівлі дітьми¹⁸

1. Держава надає допомогу дитині з моменту, коли з'явилися підстави вважати, що вона постраждала від торгівлі дітьми, і до повного завершення реабілітації дитини.

2. Після отримання інформації про дитину, яка постраждала від торгівлі дітьми, місцева державна адміністрація, на території якої виявлено дитину, невідкладно встановлює особу дитини, здійснює оцінку обставин та приймає план першочергових заходів допомоги дитині на період до вирішення питання щодо встановлення дитині статусу особи, яка постраждала від торгівлі дітьми.

3. У разі якщо дитина, яка постраждала від торгівлі дітьми, має статус дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, місцева державна адміністрація невідкладно вирішує питання влаштування дитини.

4. Центри соціально-психологічної реабілітації дітей, притулки для дітей із залученням закладів освіти, охорони здоров'я здійснюють розробку та впровадження індивідуальної програми допомоги дитині, яка постраждала від торгівлі дітьми.

¹⁸ Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/3739-17>

VI. ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ¹⁹

6.1. Подання заяви. Проведення співбесіди

Особа, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, подає за місцем перебування до місцевої держадміністрації заяву про встановлення статусу (Додаток 1).

Іноземець або особа без громадянства, що не володіє українською або російською мовою, заповнює заяву з перекладачем.

Для встановлення статусу дитині, яка постраждала від торгівлі людьми, заява подається до місцевої держадміністрації її законним представником або особою, якій стало відомо про таку дитину.

Заяви реєструються у відповідному журналі, а особам, які їх подали, повідомляється про можливість одержання допомоги та її види.

У разі звернення для встановлення статусу особи, яка:

- є потерпілою від злочину, пов'язаного з торгівлею людьми;
- цивільним позивачем у кримінальному провадженні;
- постраждала від торгівлі людьми на території іншої держави, що підтверджено результатами розслідування відповідних органів такої держави, -

заява зазначеної особи приймається без проведення співбесіди посадовою особою.

Іноземцеві або особі без громадянства у разі подання заяви до місцевої держадміністрації видається протягом двох робочих днів довідка про звернення для встановлення статусу, яка є підставою для звернення до територіальних органів або підрозділів ДМС для реєстрації (Додаток 2).

Посадова особа проводить протягом трьох робочих днів з дати подання заяви співбесіду з особою, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, та заповнює опитувальний лист, намагаючися запобігти повторній віктимізації та психологічному травмуванню особи (Додаток 3).

За бажанням особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, під час проведення співбесіди можуть бути присутні члени її родини або інші особи.

¹⁹ Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 417. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/417-2012-%D0%BF>

У разі проведення співбесіди із законним представником дитини, яка постраждала від торгівлі людьми і розлучена із сім'єю, або недієздатної особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, до співбесіди залучається перекладач (у разі потреби), психолог чи педагогічний працівник та адвокат, про що робиться відмітка в опитувальному листі.

У разі неможливості проведення співбесіди з особою, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, через її хронічне психічне захворювання, тимчасовий розлад психічної діяльності, недоумство або інший хворобливий психічний стан чи малолітство опитувальний лист заповнюється посадовою особою на підставі особистих спостережень, показань свідків або інших даних.

Посадова особа, яка проводить співбесіду, оформляє розписку про нерозголошення відомостей, які їй стали відомі під час проведення співбесіди (Додаток 4).

6.2. Закінчення співбесіди. Подання документів

Після проведення співбесіди особа, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, ознайомлюється з опитувальним листом та підписує його. У разі незгоди із змістом опитувального листа така особа має право надати свої зауваження в письмовому вигляді.

Після проведення співбесіди законний представник дитини, яка постраждала від торгівлі людьми і розлучена із сім'єю, або недієздатної особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, перекладач (у разі його присутності), психолог чи педагогічний працівник та адвокат ознайомлюються з опитувальним листом та підписують його. У разі незгоди із змістом опитувального листа зазначені особи мають право надати свої зауваження в письмовому вигляді.

У разі коли особа, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, в заяві зазначила про потребу в наданні їй притулку, медичної, психологічної та іншої допомоги, -

місцева держадміністрація, а також інші суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми та безпосередньо виявили таку особу під час виконання своїх функціональних обов'язків, невідкладно здійснюють заходи щодо забезпечення надання такій особі притулку, медичної, психологічної та іншої допомоги.

На підставі інформації, отриманої під час проведення співбесіди, посадова особа оформляє протягом двох робочих днів облікову картку особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми.

**Достовірність інформації, зазначеної в опитувальному листі,
перевіряється у семиденний строк**

Місцева держадміністрація протягом двох робочих днів з дня завершення перевірки подає до Міністерства соціальної політики такі документи:

- копію заяви;
- копію документа, що посвідчує особу, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, або особу, зазначену у пункті 5 цього Порядку;
- копію заповненого опитувального листа;
- копію облікової картки особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, або особи, зазначеної у пункті 5 цього Порядку;
- копію заяви особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, до правоохоронних органів про захист своїх прав та інтересів (у разі звернення) або копію повідомлення (заяви) посадової особи до правоохоронних органів про виявлений факт торгівлі людьми;
- копію зауважень особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, чи законного представника дитини, яка постраждала від торгівлі людьми і розлучена із сім'єю, або недієздатної особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, перекладача, психолога чи педагогічного працівника та адвоката до змісту опитувального листа (у разі наявності);
- інші документи та матеріали щодо наявності підстав для встановлення статусу (копії проїзних документів, витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань, довідку про перетин державного кордону, медичні висновки тощо).

6.3. Розгляд заяви. Прийняття рішення.

Документи розглядаються Міністерством соціальної політики протягом п'яти робочих днів від дати їх реєстрації. За результатами розгляду міністерство надсилає місцевій держадміністрації листа про встановлення статусу або відмову у його встановленні з обґрунтуванням причин такої відмови.

Підставами для встановлення статусу є:

- укладення незаконної угоди щодо особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми;

– вербування, переміщення, переховування, передача або одержання особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, з метою експлуатації, у тому числі сексуальної, шляхом обману, шахрайства, шантажу, її уразливого стану або застосування чи погрозою застосування насильства з використанням службового становища або матеріальної чи іншої залежності від іншої особи;

– документи та матеріали, що зібрані під час проведення перевірки і підтверджують можливість встановлення статусу.

Невідповідність інформації, наданої особою, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, та інформації, зібраної під час проведення перевірки, є підставою для відмови у встановленні статусу.

У разі встановлення статусу особі, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, посадова особа протягом п'яти робочих днів з дня надходження листа Міністерства соціальної політики видає такій особі довідку про встановлення статусу (Додаток 5).

Особа, якій встановлено статус та яка отримала відповідну довідку, має право на одержання одноразової матеріальної допомоги у встановленому законодавством порядку.

Статус надається строком **до двох років та може бути продовжений** за рішенням Міністерства соціальної політики **не більш як на один рік.**

Для продовження зазначеного строку місцева державна адміністрація подає до міністерства відповідне письмове обґрунтування.

У разі прийняття рішення про відмову у встановленні статусу місцева держадміністрація протягом п'яти робочих днів повідомляє особу, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, про його прийняття. Таке рішення може бути оскаржене у судовому порядку.

Документи для подання заяви разом з копією листа Міністерства соціальної політики про встановлення або відмову у встановленні статусу зберігаються протягом п'яти років.

VII. ПОРЯДОК ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ТА ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ²⁰

Завдання із забезпечення взаємодії суб'єктів покладаються на відповідний структурний підрозділ місцевої держадміністрації та відповідальну посадову особу (далі – посадова особа), що визначаються згідно з Порядком встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 417.

Суб'єкт, якому в результаті його діяльності стало відомо про постраждалу особу, за згодою такої особи або її законного представника направляє постраждалу особу до відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації за місцем перебування особи.

У разі коли постраждалою особою є дитина, суб'єкт невідкладно повідомляє про неї відповідну службу у справах дітей та орган Національної поліції. Усі дії щодо такої дитини здійснюються відповідно до вимог нормативно-правових актів щодо захисту прав дитини.

Служба у справах дітей здійснює заходи щодо захисту прав дитини та направляє її у разі потреби до притулку для дітей служби у справах дітей або центру соціально-психологічної реабілітації дітей.

У разі коли постраждала особа не в змозі самотійно пересуватися з будь-якої причини (інвалід, хвора, поранена) або стан особи загрожує її життю чи безпеці оточуючих, суб'єкт, який виявив таку особу, зобов'язаний невідкладно забезпечити надання їй першочергової медичної допомоги та у разі потреби розміщення у відповідному закладі охорони здоров'я.

Після надання необхідної медичної допомоги (лікування) заклад охорони здоров'я за згодою постраждалої особи або її законного представника направляє особу до відповідального підрозділу та подає йому медичні висновки щодо обстеження та лікування особи.

За зверненням постраждалої особи або її законного представника посадова особа інформує особу про можливість отримання допомоги, види такої допомоги, умови та порядок їх надання.

²⁰ Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 № 783.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/783-2012-%D0%BF>

Для отримання допомоги постраждала особа за місцем перебування подає до місцевої держадміністрації заяву про встановлення статусу особи, яка

У разі коли постраждала особа **не зверталася та не бажає співпрацювати** з органами Національної поліції, відповідальний підрозділ подає до органу Національної поліції інформацію про вчинення злочину з поміткою про відмову особи співпрацювати з відповідними органами.

постраждала від торгівлі людьми, в установленому законодавством порядку.

У разі відсутності у постраждалої особи документів, що посвідчують особу, відповідальний підрозділ звертається до територіального органу або підрозділу ДМС, який терміново здійснює заходи щодо відновлення або видачі таких документів.

У разі коли постраждалою особою є іноземець або особа без громадянства, відповідальний підрозділ протягом двох робочих днів з дня звернення такої особи письмово повідомляє про неї територіальний орган або підрозділ ДМС.

Територіальний орган або підрозділ ДМС у разі відсутності у постраждалої особи, якою є іноземець або особа без громадянства, документів, що підтверджують її громадянство, підданство або країну постійного проживання чи право на постійне проживання на території відповідної країни, надсилає до країни походження такої особи запит щодо встановлення її особи та підтвердження громадянства або підданства, про результати розгляду якого інформує відповідальний підрозділ.

У разі коли особа постраждала від торгівлі людьми за кордоном, вона може звернутися за допомогою до дипломатичного представництва України в державі, в якій вона перебуває. Дипломатичне представництво України за кордоном сприяє поверненню громадян України, постраждалих від торгівлі людьми, в Україну відповідно до законодавства.

Після отримання заяви про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, посадова особа направляє постраждалу особу до центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді за місцем перебування для проведення оцінки її потреб та отримання юридичних, психологічних, медичних, медико-консультативних та інших послуг.

У разі коли постраждала особа потребує тимчасового притулку, відповідальний підрозділ направляє таку особу до територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) або центру соціально-психологічної допомоги.

Якщо постраждала особа не може бути розміщена в зазначеному закладі у зв'язку з відсутністю вільних місць або з інших причин, а також у разі відсутності такого закладу в регіоні, відповідальний підрозділ залучає до співпраці громадські або міжнародні організації, які можуть надати такій особі послуги з розміщення.

Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді проводить протягом п'яти робочих днів оцінку потреб постраждалої особи з урахуванням її віку, статі, стану здоров'я, забезпечує надання особі необхідних послуг, зокрема юридичних, психологічних, медичних та медико-консультативних, а також сприяє реалізації прав постраждалої особи на отримання соціальних виплат, працевлаштування, повернення до країни походження (Додаток 6).

Під час звернення постраждалої особи або її законного представника безпосередньо до центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді центр проводить оцінку її потреб та повідомляє відповідальний підрозділ про таку особу.

У разі коли постраждалою особою є іноземець або особа без громадянства, оцінка потреб такої особи та надання їй необхідних послуг здійснюється за участю перекладача, наявність якого забезпечує місцева держадміністрація.

Після встановлення постраждалій особі статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді складає протягом десяти робочих днів **план реабілітації постраждалої особи**. У плані реабілітації зазначається перелік послуг, що надаються суб'єктами відповідно до їх компетенції з метою відновлення фізичного та психологічного стану постраждалої особи та її соціальної адаптації (Додаток 7).

План реабілітації складається на строк, що необхідний для його виконання з урахуванням індивідуальних потреб постраждалої особи і не може перевищувати строк дії статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

Після складення плану реабілітації центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді ініціює протягом семи робочих днів проведення спільного засідання суб'єктів, на якому план реабілітації узгоджується суб'єктами та затверджується керівником центру.

План реабілітації складається в двох примірниках, один з яких залишається у центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, а інший передається постраждалій особі або її законному представникові.

Суб'єкти забезпечують виконання плану реабілітації, в тому числі із залученням підприємств, установ та організацій, які належать до сфери їх управління.

Постраждала особа або її законний представник ознайомлюється з планом реабілітації та підписує його.

У разі коли постраждалою особою є дитина, складається відповідно до законодавства індивідуальний план соціального захисту дитини, яка опинилася в складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування (далі - індивідуальний план).

Індивідуальний план розглядається та затверджується на засіданні комісії з питань захисту прав дитини відповідно до законодавства.

Виконання плану реабілітації або індивідуального плану припиняється у разі:

- завершення строку його виконання;
- його дострокового виконання;
- письмової відмови постраждалої особи або її законного представника або законного представника дитини від отримання необхідної допомоги;
- систематичного (більш як два випадки) невиконання постраждалою особою без поважних причин заходів, передбачених відповідним планом;
- смерті постраждалої особи.

У разі коли постраждала особа змінила місце проживання відповідальний підрозділ за згодою такої особи або її законного представника повідомляє протягом п'яти днів про неї відповідну місцеву держадміністрацію за місцем проживання або перебування (якщо воно відоме) та передає план реабілітації для завершення його виконання.

Якщо постраждалою особою є дитина, служба у справах дітей передає індивідуальний план відповідній службі у справах дітей за місцем перебування дитини в установленому законодавством порядку.

Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді **надсилає щокварталу** до відповідального підрозділу інформацію про стан виконання плану реабілітації, а служба у справах дітей - індивідуального плану з метою проведення її аналізу та внесення у разі потреби змін до відповідного плану.

У разі завершення виконання або припинення виконання плану реабілітації центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді надсилає до відповідального підрозділу повідомлення про виконання плану реабілітації або припинення його виконання із зазначенням причин такого припинення.

Служба у справах дітей у письмовій формі повідомляє відповідальний підрозділ про виконання індивідуального плану.

Після отримання від центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді повідомлення про виконання або припинення виконання плану реабілітації чи від служби у справах дітей – про виконання індивідуального плану відповідальний підрозділ вносить відповідні відомості до облікової картки постраждалої особи.

Відповідальний підрозділ проводить аналіз стану виконання плану реабілітації або індивідуального плану і повідомляє Міністерство соціальної політики про стан його виконання.

Розголошення відомостей про особисте життя постраждалої особи та іншої інформації про особу, яка стала відома суб'єктам під час роботи з такою особою, забороняється.

Районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації ведуть облік постраждалих осіб та подають щокварталу до 20 числа наступного місяця відповідно Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям інформацію за формою, затвердженою Міністерством соціальної політики.

Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації узагальнюють подану відповідно до пункту 29 цього Порядку інформацію та подають щопівроку Міністерства соціальної політики звіт за формою, затвердженою Міністерством.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

У редакції наказу Міністерства
соціальної політики України від
25 березня 2016 року № 287²¹

Голові _____
(найменування місцевої державної адміністрації)

(прізвище, ініціали)

(прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання)
перебування особи, яка подає заяву)

ЗАЯВА

Прошу надати мені статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, відповідно до статті 15 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» та допомогу

(вказати вид(и) допомоги)

Даю згоду на обробку моїх персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Брав(ла) участь у кримінальному судочинстві: так ні

Бажаю співпрацювати з органами внутрішніх справ: так ні

_____ 20__ року _____
(прізвище, ініціали) (підпис)

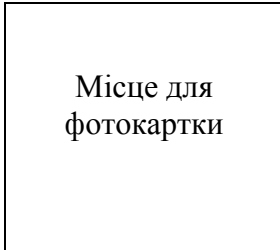
Перекладач (за необхідності)

(прізвище, ініціали) (підпис)

²¹ Про затвердження форм заяв про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, журналу реєстрації заяв осіб, які мають намір отримати статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, розписки про нерозголошення відомостей, облікової картки особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, журналу реєстрації видачі довідок про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: Наказ міністерства соціальної політики України від 18.06.2012 № 366. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1133-12>

ДОВІДКА

про звернення іноземця або особи без громадянства
щодо встановлення статусу особи, яка постраждала
від торгівлі людьми²²

№ _____

(прізвище, ім'я та по батькові,

громадянство/підданство, країна постійного проживання)

звернувся (звернулася) із заявою про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.

(найменування посади працівника місцевої держадміністрації,

прізвище та ініціали)

Дата видачі _____ 20__ р.

Довідка дійсна до _____ 20__ р.

(найменування посади
керівника
місцевої держадміністрації)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

М.П.

_____ 20__ р.

²² Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 417. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/417-2012-%D0%BF>

ОПИТУВАЛЬНИЙ ЛИСТ
щодо встановлення статусу особи,
яка постраждала від торгівлі людьми²³

Загальна частина

1. _____
(найменування відповідального структурного підрозділу місцевої держадміністрації)
2. _____
(прізвище, ім'я та по батькові посадової особи місцевої держадміністрації,
яка проводила співбесіду)
3. Дата заповнення _____ 20__ р.
4. Згода особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми (далі — особа), чи законного представника дитини або недієздатної особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, надавати інформацію

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Особисті дані

5. Прізвище, ім'я та по батькові _____
6. Стать _____
7. Дата народження _____
8. Громадянство / підданство, країна постійного проживання

9. Місце народження _____
10. Адреса останнього місця проживання _____
11. Документ, що посвідчує особу _____

(вид документа, дата видачі, номер і дата закінчення строку дії)
12. Сімейний стан _____
13. Прізвище та ім'я дітей, їх вік _____

14. Прізвище, ім'я та по батькові батьків чи опікунів _____

²³ Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 417. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/417-2012-%D0%BF>

15. Особи, з якими проживала особа до того, як постраждала від торгівлі людьми

16. Економічне становище сім'ї особи _____
(забезпечене, середнє, бідне (необхідне зазначити))

17. Освіта _____

18. Досвід роботи _____

19. Останнє місце роботи та посада _____

20. Мови, якими володіє особа _____

21. Особи, з якими проживає особа на даний час _____

_____ (ініціали, прізвище та ступінь родинного зв'язку)

Вербування з метою торгівлі людьми

22. Спосіб встановлення першого контакту з особами, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми

(особистий контакт, газетне оголошення, радіооголошення, реклама в Інтернеті, телевізійна реклама, агенція з працевлаштування, туристичне агентство тощо)

23. Спосіб втягнення особи у процес торгівлі людьми _____

(відвідування друга, родини, усиновлення, продаж членом родини, навчання, трудова міграція, шлюб, туризм, викрадення, інший спосіб)

24. Стать та громадянство осіб, які брали участь у вербуванні з метою торгівлі людьми

25. Ступінь зв'язку з особами, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми

_____ (члени сім'ї, рідні, друзі, партнер, сутенер, незнайома особа (необхідне зазначити))

26. Сфера застосування праці, на яку погоджувалася особа у разі прибуття на місце призначення згідно з інформацією осіб, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____

(домашнє господарство, догляд за дітьми, жебрацтво, військова служба, робота на підприємстві, у будівельній галузі, гірничо-видобувній промисловості, транспортній галузі, ресторанах або готелях, сільське господарство, рибальство, надання послуг, навчання, торгівля, зокрема дрібна вулична, сфера обслуговування тощо (необхідне зазначити))

27. Заробіток, що обіцяли особи, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми

28. Чи сплачувала особа кошти за працевлаштування особам, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми _____

29. Місяць та/або рік, в якому особа втягнута у процес торгівлі людьми _____

30. Вік, в якому особа втягнута у процес торгівлі людьми _____

31. Місце/країна виїзду _____

32. Місце/країна призначення _____

33. Вид транспорту, яким особа перетинала державний кордон _____

34. Інші постраждалі особи та/або мігранти, які перетинали державний кордон з особою _____

35. Документи, з якими особа перетинала державний кордон _____

(власні, підроблені документи, з візою чи без візи (необхідне зазначити))

36. Спосіб перетину державного кордону _____

Експлуатація

37. Чи знала особа про те, що її продавали особам, залученим до торгівлі людьми _____

38. Сфера застосування праці особи після приїзду до місця (країни) призначення _____

(домашнє господарство, догляд за дітьми, жебрацтво, військова служба, робота на підприємстві, у будівельній галузі, гірничо-видобувній промисловості, транспортній галузі, ресторанах або готелях, сільське господарство, рибальство, надання послуг, навчання, торгівля, зокрема дрібна вулична, сфера обслуговування тощо)

39. Чи примушували особу працювати проти її волі _____

40. Методи, які використовувалися для здійснення контролю за особою під час її експлуатації _____

(фізичне, психологічне, сексуальне насильство, погрози, зокрема у формі залякування,

погрози родині, хибні обіцянки, обман, позбавлення свободи переміщення, доступу до медичної допомоги, їжі, води, надання наркотиків, алкоголю, утримання заробітної плати, документів, що посвідчують особу, проїзних документів, боргова залежність, надмірна тривалість робочого дня

41. Заробітна плата, яку отримувала особа за виконання роботи _____

42. Кошти, які дозволяли особі залишати собі _____

43. Борг, який змушували особу сплачувати особам, які займаються вербуванням з метою торгівлі людьми, а також перевозили або експлуатували особу

44. Ступінь свободи пересування особи _____

(повне обмеження пересування, тільки в супроводі інших осіб, жодних обмежень

45. Тривалість робочого дня та тижня _____

46. Інші особи, які перебували у такій ситуації, що і особа _____

47. Спосіб, яким особу визволено із ситуації торгівлі людьми

(самостійно, втручання правоохоронних органів, громадських організацій, сім'ї тощо (необхідне зазначити)

Повторне потрапляння у ситуацію торгівлі людьми

48. Чи потрапляла особа у ситуацію торгівлі людьми раніше _____

49. Країна (країни), в яку (які) раніше вивезено (продано) особу _____

50. Сфера застосування праці особи _____

(домашнє господарство, догляд за дітьми, жебрацтво, військова служба, робота на підприємстві, у будівельній галузі, гірничо-видобувній промисловості, транспортній галузі, ресторанах або готелях, сільське господарство, рибальство, надання послуг, навчання, торгівля, зокрема дрібна вулична, сфера обслуговування тощо (необхідне зазначити)

З моїх слів записано вірно

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (найменування посади
перекладача)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

(найменування посади психолога)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
(найменування посади педагогічного працівника)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Висновок

(обґрунтування встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, із зазначенням країни, де відбувалася торгівля, і видів допомоги, які потребує така особа)

(найменування посади особи, яка проводила співбесіду)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
(найменування посади керівника місцевої держадміністрації)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

М.П.

Примітки:

1. Посадова особа місцевої держадміністрації, яка проводить співбесіду, зобов'язана поінформувати особу про те, що за результатами опитування місцева держадміністрація залишає за собою право:

- надавати інформацію органам державної влади, які здійснюють повноваження у сфері протидії торгівлі людьми, з метою надання особі безпосередньої допомоги;
- розкривати інформацію неособистого характеру, отриману під час співбесіди, органам державної влади, які здійснюють повноваження у сфері протидії торгівлі людьми, з метою порятунку інших осіб, що перебувають під контролем торговців людьми;
- використовувати дані справи особи (виключно анонімні, загальні) з метою профілактики торгівлі людьми серед представників вразливих верств населення.

2. Співбесіда має виключно добровільний характер.

У редакції наказу Міністерства
соціальної політики України від 25
березня 2016 року № 287²⁴

РОЗПИСКА

про нерозголошення відомостей

Я, _____,

(прізвище, ім'я, по батькові особи, відповідальної за проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми)

зобов'язуюсь дотримуватися вимог Закону України «Про захист персональних даних», конфіденційності та не розголошувати персональні дані (відомості про фізичну особу, яку ідентифіковано або може бути конкретно ідентифіковано (прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання/перебування; телефон; дані документа, що посвідчує особу (дата видачі, номер); сімейний стан)), які отримаю під час співбесіди та ознайомлення з документами громадянина(ки)

_____ 20__ року

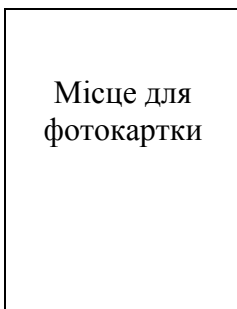
(підпис)

²⁴ Про затвердження форм заяв про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, журналу реєстрації заяв осіб, які мають намір отримати статус особи, яка постраждала від торгівлі людьми, розписки про нерозголошення відомостей, облікової картки особи, яка вважає себе постраждалою від торгівлі людьми, журналу реєстрації видачі довідок про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: Наказ міністерства соціальної політики України від 18.06.2012 № 366. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1133-12>

ДОВІДКА

про встановлення статусу особи, яка постраждала
від торгівлі людьми²⁵

Лицьовий бік

Видана _____

(прізвище, ім'я та по батькові, громадянство/підданство, країна
постійного проживання)

про те, що йому (їй) встановлено статус особи, яка постраждала від
торгівлі людьми (рішення Міністерства соціальної політики
від _____ 20__ р. № _____).

Пред'явник цієї довідки має права, передбачені статтею 16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми».

Дата видачі _____ 20__ р.

М.П.

Довідка дійсна до _____ 20__ р.

М.П.

Строк дії статусу продовжений до _____ 20__ р. на підставі

М.П.

(найменування посади
керівника
місцевої держадміністрації)

М.П.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

²⁵ Про затвердження Порядку встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.05.2012 № 417. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/417-2012-%D0%BF>

Зворотній бік

Пред'явник цієї довідки має право на:

- забезпечення особистої безпеки, поваги;
- безоплатне одержання інформації про свої права та можливості мовою, якою він володіє;
- безоплатне одержання медичної, психологічної, соціальної, правової допомоги;
- тимчасове розміщення в закладах для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на строк до трьох місяців;
- відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли, у порядку, встановленому Цивільним кодексом України;
- отримання одноразової матеріальної допомоги;
- отримання допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку;
- безоплатне отримання послуг перекладача у разі, коли він не володіє українською або російською мовою;
- тимчасове перебування в Україні строком до трьох місяців або постійне проживання на території України у порядку, встановленому законодавством (для іноземців або осіб без громадянства).

Ця довідка є підставою для реєстрації особи в територіальному органі спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань міграції за місцем проживання.

Надання допомоги пред'явникові цієї довідки не залежить від його звернення до правоохоронних органів та участі у кримінальному провадженні, а також наявності документа, що посвідчує особу.

**Оцінка потреб
особи, яка постраждала від торгівлі людьми²⁶**

Особа, яка постраждала від торгівлі людьми

(П.І.Б.)

Представник центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

(П.І.Б.)

Дата складання оцінки потреб особи, яка постраждала від торгівлі людьми _____

Потреби особи, яка постраждала від торгівлі людьми	Необхідність вжиття заходів
Потреба у тимчасовому притулку	
Потреба у правовій допомозі (в тому числі роз'яснення прав і обов'язків постраждалих осіб, допомога в оформленні/відновленні документів, у тому числі з метою відновлення прав, а у разі необхідності – надання допомоги відповідно до законодавства про цивільне та кримінальне судочинство)	
Потреба у лікувально - профілактичній допомозі	
Потреба у психологічній та соціально-педагогічній допомозі	
Потреба у пошуку сімей постраждалих дітей або влаштуванні їх у встановленому порядку у спеціалізовані заклади та установи для дітей, які здійснюють їх соціальний захист	
Потреба в отриманні освіти, кваліфікації або перекваліфікації	

²⁶ Про затвердження форм оцінки потреб особи, яка постраждала від торгівлі людьми; плану реабілітації особи, яка постраждала від торгівлі людьми; обліку осіб, які постраждали від торгівлі людьми; звіту щодо осіб, які постраждали від торгівлі людьми: Наказ Міністерства соціальної політики України від 14.09.2012 № 578. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1679-12>

Потреба у працевлаштуванні	
Потреба у поверненні до країни походження (для іноземців або осіб без громадянства)	

Я, _____,

(П.І.Б. особи, яка постраждала від торгівлі людьми)

даю згоду на збір та обробку моїх персональних даних відповідно до вимог Законів України «Про захист персональних даних», «Про протидію торгівлі людьми», Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2012 року № 783.

Особа, яка постраждала

від торгівлі людьми/законний представник _____

(П.І.Б.)

(підпис)

Представник центру соціальних
служб для сім'ї, дітей та молоді

(П.І.Б.)

(підпис)

План реабілітаціїособи, яка постраждала від торгівлі людьми²⁷

Особа, яка постраждала від торгівлі людьми

(П.І.Б.)

Представник центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

(П.І.Б.)

Представники суб'єктів взаємодії

(П.І.Б.)

Дата складання плану реабілітації _____

Дата початку виконання плану реабілітації _____

Продовження дії плану реабілітації _____

Дата завершення виконання плану _____

Напрямок реабілітаційної роботи	Заходи	Строки виконання	Виконавці	Результат и вжитих заходів	Стан виконання (виконано/ не виконано/ потребує перегляду)	Відмітка виконання (П.І.Б., підпис)
Соціальний						
Психологічний						
Медичний						
Правовий						
Освітній, профорієнтаційний						
Повернення до країни походження для іноземців або осіб без громадянства						

²⁷ Про затвердження форм оцінки потреб особи, яка постраждала від торгівлі людьми; плану реабілітації особи, яка постраждала від торгівлі людьми; обліку осіб, які постраждали від торгівлі людьми; звіту щодо осіб, які постраждали від торгівлі людьми: Наказ Міністерства соціальної політики України від 14.09.2012 № 578. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1679-12>

Я, _____, даю згоду на збір та обробку моїх
 (П.І.Б. особи, яка постраждала від торгівлі людьми)
 персональних даних відповідно до вимог Законів України „Про захист персональних
 даних”, „Про протидію торгівлі людьми”, Порядку взаємодії суб’єктів, які здійснюють
 заходи у сфері протидії торгівлі людьми, затвердженого постановою Кабінету Міністрів
 України від 22 серпня 2012 року № 783.

Примітки: _____

Особа, яка постраждала від торгівлі людьми/законний представник	_____	_____
	(П.І.Б.)	(підпис)
Представник центру соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді	_____	_____
	(П.І.Б.)	(підпис)
Представники суб’єктів взаємодії, які брали участь у складанні зазначеного плану	_____	_____
	(П.І.Б.)	(підпис)
	_____	_____
	(П.І.Б.)	(підпис)

Пам'ятка для особи, яка постраждала від торгівлі людьми*

- Невідповідність умов праці або надання послуг обіцяним.
- Обмеження у вільному пересуванні.
- Заборона вільно спілкуватись з рідними.
- Примушування до виконання роботи або надання послуг.
- Застосування насильства або погроз.
- Утримування заробітку або невиплата його взагалі.
- Вилучення паспорта, інших документів.
- Змушування виплачувати неіснуючі борги.
- Змушування жебракувати або займатись протиправною діяльністю.

* Якщо Вас стосується хоча б декілька пунктів – Ви є особою, що постраждала від торгівлі людьми.

ДЕРЖАВА ЗАХИЩАЄ ВАШЕ ПРАВО НА ДОПОМОГУ ТА ЗАХИСТ

ДЕРЖАВА ГАРАНТУЄ ДОПОМОГУ:

- **медицину** (обстеження та лікування).
- **з надання притулку.**
- **психологічну** (консультування, емоційна підтримка).
- **соціально-педагогічну** (відновлення соціальних зв'язків).
- **правову** (відновлення втрачених документів, юридичне консультування, складання позовних заяв про відшкодування моральної та матеріальної шкоди, представництво інтересів у суді тощо).
- **одноразову матеріальну.**
- **у перекваліфікації або опануванні нової спеціальності.**
- **у працевлаштуванні або започаткуванні власного бізнесу.**
- **в отриманні освіти та поновленні навчання.**
- **у поверненні до країни походження** (для іноземців та осіб без громадянства) .
- **в отриманні компенсації за заподіяну моральну та матеріальну шкоду** (за цивільним позовом у судовому порядку).

*Якщо Вас стосується хоча б декілька пунктів, отримайте інформацію про можливість установлення Вам статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, та надання необхідної допомоги.

<hr/> <p>(номер телефону відповідальної особи та місцезнаходження структурного підрозділу місцевої державної адміністрації, відповідального за проведення процедури встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми)</p>
<hr/> <p>(номер телефону відповідальної особи та місцезнаходження підрозділу кримінальної поліції)</p>

(П.І.Б. особи (його законного представника))

(підпис)

Наукове видання

БУГАЙЧУК Костянтин Леонідович

ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ СТАТУСУ ОСОБИ, ЯКА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Інформаційно-науковий довідник

Підписано до друку 31.04.2017. Папір офсетний. Друк офсетний.

Формат _____ Умов. друк. арк. ____ Обл.-вид. арк. _____

Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач –

Харківський національний університет внутрішніх справ,
просп. Л. Ландау, 27, м. Харків, 61080.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3087 від 22.01.2008.